

vergadering **C166**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 9 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de tevredenheidsenquête over de Vlaamse musea – 1528 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de financiering van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren – 1653 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de aanpassingen in de boeken van Roald Dahl – 1663 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aanstelling van een nieuwe secretaris-generaal voor het Departement Cultuur, Jeugd en Media – 1692 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Vlaamse openbare bibliotheken die behoren tot de grootste bibliotheeksystemen ter wereld – 1730 (2022-2023)	16
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over interne strubbelingen binnen de Taalunie – 1734 (2022-2023)	20

**VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de tevredenheids-enquête over de Vlaamse musea
– 1528 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister-president, de Vlaamse musea mogen een pluim op hun hoed steken, want ze scoren gemiddeld 8,4 op 10. Dat blijkt uit een grote tevredenheidsenquête die bij ongeveer tienduizend mensen werd uitgevoerd. Het publieksonderzoek, dat een beeld moet schetsen van museumbezoekers, werd uitgevoerd door International Council of Museums Belgium Flanders (ICOM), de Universiteit Antwerpen en studiebureau LMR. Het gedrag van museumbezoekers en de impact van een museumbezoek na de corona- en energiecrisis in kaart brengen, waren de belangrijkste doelstellingen van het onderzoek. Vijftig participerende musea kregen op die manier een goed beeld van het profiel en de motivaties van hun klanten.

Uit dit onderzoek bleek niet alleen dat de motieven voor een museumbezoek erg uiteenlopend kunnen zijn maar dat musea ook meer en meer plekken voor ontmoeting worden, misschien een goed gevolg van corona.

Een opvallend resultaat heeft te maken met het online museumbezoek en andere digitale museumtoepassingen. 70 procent van de respondenten had nog nooit een museum digitaal bezocht. Zij die dat wel deden, bekeken ofwel de collectie online of volgden een virtuele tour. Wie aangaf een museum digitaal bezocht te hebben, had het museum in kwestie voordien meestal al eens live bezocht. Professor Schramme van de Universiteit Antwerpen is hierover duidelijk: "Er zijn slechts heel weinig reguliere online museumbezoekers (...) De rol van een digitaal museumaanbod lijkt op dit moment voornamelijk een extra toevoeging bij het fysieke museumbezoek."

Me dunkt dat deze studie bruikbaar materiaal heeft opgeleverd om er verder mee aan de slag te gaan. Daarom had ik graag antwoord op de volgende vragen.

Minister-president, hoe evalueert u zelf de resultaten van deze bevraging?

Een bijzonder aandachtspunt is volgens mij het lage deelnamecijfer met betrekking tot het online museumbezoek. Daarbij denk ik natuurlijk aan het in de steigers staande Museum van Vlaanderen, dat aanvankelijk iets fysieks zou zijn, dan iets gecombineerds en uiteindelijk afgezwakt tot iets louter digitaals. Niet minder dan 70 procent van de bevroegden gaf aan nog nooit online een museale instelling te hebben bezocht. Zij die het wel deden, hadden ze meestal al eens fysiek bezocht. Ik ga ervan uit dat er rekening zal worden gehouden met deze cijfers en dat er zal worden gefocust om een zo breed mogelijk publiek aan te trekken en te motiveren om het virtuele Museum van Vlaanderen te bezoeken. Hoe denkt men dit concreet te verwezenlijken?

Een logische vraag daarbij is of u mij ook een stand van zaken kunt geven met betrekking tot het digitale Museum van Vlaanderen.

En tot slot had ik graag vernomen of u, rekening houdend met het feit dat er opvallend weinig reguliere online museumbezoekers zijn, binnen het raam van het brede Vlaamse museale ondersteuningsbeleid, initiatieven zult ontwikkelen om bezoekers te stimuleren tot meer digitale bezoeken?

– *Meyrem Almaci treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, u vraagt naar mijn evaluatie van de resultaten. Het eigenlijke onderzoeksrapport van het publieksonderzoek is pas recent vrijgegeven, we moeten het dus nog ten gronde doornemen. Ik concentreer me in mijn antwoord dan ook vooral op de digitale aspecten van de werking, omdat uw vragen zich daarop focussen.

Algemeen wil ik wel zeggen dat in het onderzoek de grote tevredenheid van de museumbezoekers opvalt, wat me natuurlijk bijzonder veel plezier doet, en ik denk iedereen in deze commissie. De helft van de bevroagden in het onderzoek is 'zeer tevreden' over de presentatie van het museum, meer dan een derde is 'tevreden'. Dat is samen meer dan 85 procent dat tevreden is, terwijl nog geen 3 procent ontevreden is.

Ook de tevredenheid over het omkaderende aanbod – lezingen, kinderparcours, gidsbeurten – is bijzonder hoog. Voor heel wat types activiteiten blijkt meer dan de helft van de bevroagden 'zeer tevreden'. Met degenen die 'tevreden' zijn erbij, stijgt dat tot 90 procent. Dat zijn natuurlijk fantastische cijfers.

De globale cijfers voor het 'analoge' aanbod zijn dus erg positief. Zoals u zelf aangeeft, is dat voor het digitale aanbod nog anders. Voor praktische info vinden mensen wel de weg naar de website en de sociale media van musea, voor het kennismaken met de collectie veel minder. 70 procent van de bevroagden geeft aan nog nooit gebruikgemaakt te hebben van het digitale aanbod van een museum. Degenen die dat wel deden, bekeken ofwel de collectie online of volgden een virtuele tour.

Het digitale aanbod is ook niet bij alle musea al even sterk uitgebouwd. Hier liggen zeker nog grote mogelijkheden, zoals de onderzoekers ook concluderen. Ik twijfel er niet aan dat het virtuele museum een versnellende factor zal zijn, die de mogelijkheden van digitale ontsluiting toont.

Zo kom ik bij uw vraag over het Museum van Vlaanderen. Ik weet niet of er aanvankelijk is gesproken over een fysiek museum. In het regeerakkoord stonden al de twee opties, om het juist te stellen.

Ik wil dus de vraag beantwoorden vanuit de ervaring die het virtuele museum het brede publiek wil bieden, en vanuit de communicatiestrategie om dat publiek te bereiken. Er zijn dus twee zaken: de virtuele ervaring en de communicatiestrategie.

Wat de ervaring betreft, bevestigt onze eigen benchmarking bij de start van het traject de vaststelling van professor Schramme dat het online aanbod vandaag voor het grootste deel complementair is aan een fysiek bezoek. Het gaat onder andere om 360 graden- of 3D-weergaven van het fysieke museum, en beelden of 'renderingen' van objecten in de collectie met verdiepende teksten, soms ook audioteksten.

Het virtuele museum daarentegen wil inzetten op een steeds groeiend aanbod van digitale belevingen die verhalen vertellen waarin ergoed verwerkt is. In de eerste versie van het museum starten we met belevingen in zes formaten, op een spectrum van meer informierend tot meer entertainend, wat in het jargon infotainment heet. De belevingen bieden we aan in een laagdrempelige mobiele toepassing, waarvoor het eerste conceptontwerp net goud won in de categorie digitaal product op de Henry van de Velde Awards 2023. Daarin kunnen gebruikers door suggesties bladeren, die we op basis van interesse en locatie ook kunnen personaliseren, en zoeken naar belevingen verbonden met hun locatie. Het virtuele museum wil dus kunnen vertrekken van aan de voordeur en inspelen op specifieke interesses van gebruikers om ergoed dichtbij te brengen en van daaruit op het spoor te brengen van het rijke aanbod dat verderop te vinden is.

Door de combinatie van steeds nieuwe belevingen, personalisatie en spelmechanismen willen we gebruikers aanmoedigen om terug te komen naar het virtuele museum, hun interesse te blijven prikkelen en hen vanuit de digitale belevingen de weg te blijven wijzen naar erfgoedplekken, -evenementen en -instellingen.

Met betrekking tot het tweede luik, de communicatie, willen we het publiek verbreden en tot bij het virtuele museum krijgen met doorlopende en doelgroepgerichte campagnes. Dat laat ons toe om promotie betaalbaar te houden, en de meest effectieve boodschappen, kanalen en hefboomen voor een doelgroep in te zetten. Doordat we steeds nieuwe belevingen toevoegen, zullen we de campagnes fris kunnen houden.

Bovendien wil ik ook in de context van Flanders Technology & Innovation (FTI), specifiek voor het domein van de entertainmenttechnologie, benadrukken dat ik bezig ben met een haalbaarheidsonderzoek. Dit onderzoek gaat enerzijds na hoe nieuwe innovatieve en digitale technologieën ook binnen de museale sector de ruime entertainmentsector kunnen versterken. Anderzijds onderzoek ik hoe we het publiek dichter kunnen betrekken bij deze nieuwe digitale technologieën om Vlaanderen als innovatieve regio sterker op de kaart te zetten en laagdrempelige cultuurparticipatie te stimuleren.

Wat betreft de stand van zaken met betrekking tot het Digitale Museum van Vlaanderen, kan ik u meedelen dat we in de afgelopen periode, door markt- en gebruikersonderzoek, ontwerp oefeningen en prototypes, een concept voor het virtuele museum hebben uitgewerkt, aangevuld met een technisch plan. Dat plan is gealigneerd met andere digitale erfgoedgerelateerde initiatieven van de Vlaamse overheid en van de sector. Het concept is verder aangevuld met een beheersplan dat onder andere de redactionele, promotionele en technische inspanningen in kaart brengt om het virtuele museum verder te laten groeien indien de volgende regering daarmee instemt. Daarnaast zijn we doorlopend bezig een draagvlak voor het initiatief uit te bouwen binnen erfgoedsector.

Dit jaar bouwen we de eerste versie van het museum. We implementeren een productieklaar technisch platform met een webtoepassing voor het publiek en een voor de redactie. Parallel daarmee ontwikkelen we in een evoluerende samenwerking met de sector een eerste set belevingen met redactionele en creatieve partners. In het voorjaar van 2024 willen we het virtuele museum voor het grote publiek lanceren.

Wat betreft uw vraag hoe we, gelet op het feit dat er opvallend weinig reguliere online museumbezoekers zijn, initiatieven zullen ontwikkelen om bezoekers te stimuleren tot meer digitale bezoeken, kan ik het volgende antwoorden. Het aanmoedigen en versterken van de digitale transformatie is een belangrijk onderdeel van mijn cultuurbeleid, zeker ook voor cultureel erfgoed. In mijn strategische visienota Cultureel Erfgoed is het dan ook een van de acht prioriteiten en een aandachtspunt dat getoetst wordt bij aanvragen voor werkings- en projectsubsidies.

Het versterken van het digitaal publieksbereik is een belangrijk facet van de digitale transformatie, maar publieksbereik gaat breder dan enkel virtueel museumbezoek. Denk bijvoorbeeld aan het bereiken van nieuw publiek via sociale media, het digitaal toeleiden van bezoekers, het digitaal raadpleegbaar maken van inventarissen en van het erfgoed zelf.

De cultureelerfgoedsector zet volop in op de digitalisering van collecties. Het publieksbereik van gedigitaliseerde boeken en archieven is daarbij vaak indrukwekkend. Ook een initiatief als 'Het Archief voor Onderwijs' van Vlaams instituut voor het archief (meemoo) toont de mogelijkheden van het digitaal aanbieden van erfgoed.

Museale objecten zijn digitaal evenwel moeilijker te ontsluiten dan teksten, foto's of films. Het simpelweg digitaal reproduceren van een fysiek museumbezoek biedt

voor de meeste mensen immers weinig meerwaarde. Musea zijn daardoor vaak nog op zoek naar de beste manier om hun collecties digitaal te presenteren. Het virtueel museum heeft zeker een voorbeeldrol te spelen door de mogelijkheden op dit vlak te tonen.

Van individuele organisaties verwacht ik vooral dat ze een realistische visie en strategie ontwikkelen op het geheel van hun digitale werking. Dat gaat verder dan de publieksontsluiting. Ook op het vlak van verzamelen en duurzaam bewaren van digitale bestanden zijn er immers nog grote uitdagingen. Het is belangrijk dat organisaties hierover nadenken vanuit een geïntegreerde visie. Welke accenten ze daarbij leggen, is in eerste instantie aan de organisaties zelf. Ik ben dan ook bijzonder benieuwd hoe hieraan vormgegeven wordt in de aanvragen voor werkings-subsidies in de grote cultureelerfgoedronde 2024-2028, die op dit moment voorliggen bij de beoordelingscommissies.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord, dat ook wel positief was, denk ik.

Ten eerste: ik begrijp dat u de hele enquête nog ten gronde moet doornemen, dat snap ik. Maar ten tweede ben ik eigenlijk wel enthousiast over de ervaring van het virtueel museum die u schetst. Als dat allemaal zo goed wordt uitgevoerd als u het hier voorstelt, zal dat ongetwijfeld wel een aantrekkingsfactor kunnen zijn. Maar daarvoor moeten we dus nog wachten.

Mijn logische bijvraag zou geweest zijn hoe het zit qua deadline, maar daar hebt u op geantwoord: voorjaar 2024. Het zou goed zijn als we dat nog kunnen halen, dan hebben we tenminste nog wat afleiding, want we zullen in die periode ook met andere dingen bezig zijn – althans wij toch, als politici.

Dan is er misschien nog één bijkomende vraag, even voor de hand liggend als die over de deadline: hoe zit het met het budget? Is er op dit moment al sprake van meerkosten ten opzichte van het oorspronkelijk geraamde budget?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Dat versnellend effect van het virtueel museum, daar geloven we ook heel sterk in, vandaar dat we ook gevraagd hebben om de projectleider nog eens een toelichting over de stand van zaken te laten geven. Ik dacht dat dat ondertussen ingepland stond voor 4 mei, dus dan kunnen we daar zeker nog verder op terugkomen.

Wat digitalisering in het algemeen betreft, weten we dat er op alle vlakken nog heel veel werk te verzetten is. Ik kon er helaas vorige week niet bij zijn wegens ziekte, maar ik heb de beelden van de hoorzitting herbekeken. We hebben nu de aanvragen die lopende zijn. Tijdens de bezoeken die ik vorig jaar aan de musea afgelegd heb, hoorde ik wel dat ze daar absoluut op willen inzetten. We hebben dat virtueel museum. Maar dan hebben we ook meemoo en Cultuurconnect en publiq, die daarin toch wel een belangrijke rol spelen. Eigenlijk kunnen we zeggen: die digitalisering, daar zijn kinderstappen gezet, maar de grote transformatie moet zich nu nog voltrekken.

Eén specifiek aandachtspunt dat ik wel nog wil meegeven rond het erfgoed en de digitale transformatie, is dat we niet uit het oog mogen verliezen dat ook het immateriële erfgoed moet worden gedigitaliseerd. Die verhalen, die tradities moeten musea ook meenemen, maar het is niet altijd even gemakkelijk om zo iets te gaan registreren. Alle instanties die daarmee bezig zijn, van musea tot steunpunten en de drie grote spelers die we hebben, moeten daar nu al aandacht aan besteden,

zodat we later niet hoeven vast te stellen dat we dat vergeten waren en dat het niet meer in onze systemen past.

De voorzitter: Wij hebben inderdaad gepland om hier op 4 mei te praten over het virtueel Museum van Vlaanderen, in de hoorzitting. Dat staat gepland, we moeten alleen nog het moment – voormiddag, namiddag, naargelang de agenda – in de regeling der werkzaamheden vastleggen.

Meyrem Almaci (Groen): Mevrouw Coudyser verwijst naar een aantal aspecten die in de hoorzitting over de nota digitalisering aan bod zijn gekomen. Vanuit de verschillende stakeholders – en dan gaat dat effectief ook over meemoo – wordt gezegd dat het een hele goede stap is die we zetten, maar koken kost ook geld. Misschien neem ik al een voorafname op het debat, maar het heeft natuurlijk wel te maken met het aantrekken van een zo breed mogelijk publiek. Hoe zit het met het budgettaire aspect? Als ik u hoor, minister-president, willen we in het voorjaar van 2024 klaar zijn, maar in dat debat is gezegd: "We hebben er eigenlijk nog geen zicht op en we moeten in 2026 klaar zijn." Ik vroeg mij af of u daar wat meer licht op kunt werpen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, het is nog volledig binnen budget, er is ook nog geen meervraag gekomen.

Mevrouw Almaci, die deadline van 2024 was voor het virtuele museum, de eerste versie. Wat de rest betreft, heb ik tijdens mijn antwoord gezegd dat ik ga bekijken wat de verschillende initiatieven van de spelers in het veld op het vlak van digitalisering zijn.

Digitalisering was een van de elementen in de verschillende dossiers, en we gaan bekijken hoe we dat eventueel verder moeten stimuleren. De aanvragen liggen nu bij de beoordelingscommissies, dus laten we eerst het werk van de beoordelingscommissies afwachten en dan zullen we dat bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de financiering van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren – 1653 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Collega's, minister, het Vlaams-Nederlands Huis deBuren is een van onze spelers rond de culturele samenwerking. De afspraken daarrond zijn opgenomen in een beheersovereenkomst die geldt van 2022 tot 2024 en is gesloten tussen het Huis deBuren en de Nederlandse en Vlaamse overheid. Deze overeenkomst is ook de basis voor de subsidiëring van het Huis. In 2022 bedroeg de subsidie vanuit Vlaanderen 490.400 euro. De Nederlandse subsidie die vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Buitenlandse Zaken aangeleverd werd, bedroeg 980.000 euro, dat is conform de afspraken. De inkomsten van deBuren zijn ruimer dan de subsidies. In het verleden kreeg die organisatie ook nog de ondersteuning van het Letterenfonds, de Taalunie, en andere instellingen.

Vandaag zitten we met een energiecrisis en een inflatie die ervoor zorgen dat de personeelskosten hoger worden. Vlaanderen heeft het Huis deBuren reeds gesteund door de inflatie door te rekenen, en ook door maatregelen te nemen om

organisaties te steunen in het kader van de energiecrisis. Hierdoor is de verhouding van de financiering tussen Vlaanderen en Nederland voor een stuk anders geworden. Als ik het goed begrepen heb, heeft ook Nederland maatregelen genomen om organisaties te ondersteunen in het kader van de energiecrisis, maar doet het dat voor het Huis deBuren niet.

Minister-president, gelet op de inflatie en de energiecrisis, hoe verloopt de financiering en wat zijn de afspraken daarrond vandaag?

Hebt u al contact gehad met uw Nederlandse collega om te kijken of ook zij bijkomende inspanningen kunnen doen vanuit hun regelgeving?

Hoe zal de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland, specifiek wat betreft het Huis deBuren, verder verlopen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Coudyser, wat betreft uw vraag hoe de financieringsverhouding ligt, kan ik antwoorden dat het memorandum van overeenstemming uit 2004 over de oprichting van het Vlaams-Nederlands Huis deBuren, bepaalt dat de operationele kosten van de vzw worden gedragen door de Nederlandse en de Vlaamse overheid volgens een verhouding van respectievelijk twee derde/een derde, een verhouding die vaak wordt toegepast.

De concrete financiële afspraken zijn opgenomen in de beheersovereenkomst 2022-2024, gesloten tussen de Nederlandse en de Vlaamse overheid. Die vormt dus de juridische basis voor de subsidiëring van Huis deBuren.

In 2022 bedroeg de subsidie vanuit Vlaanderen – vanuit het departement Cultuur – 490.400 euro. De Nederlandse subsidie vanuit Buitenlandse Zaken bedroeg 980.962 euro. Dus niet helemaal ... 100 euro verschil. Daarbij wil ik erop wijzen dat de inkomsten van Huis deBuren ruimer zijn dan deze subsidies. In het verleden kreeg de organisatie ook al ondersteuning van het Nederlands en Vlaams Letterenfonds, van de Nederlandse Taalunie en andere instellingen.

Uw andere vragen neem ik samen. Ik begrijp dat de inflatie en de energiecrisis een sterke impact hebben op de werking van Huis deBuren. Het zijn ook uitzonderlijke tijden. Vanuit Vlaanderen koppelen we jaarlijks het subsidiebedrag aan het prijsindexcijfer en voorzien we bovendien in een eenmalige oproep en een reglement voor een energiecompensatie.

Op dit moment is er mij geen extra bijdrage van Nederland bekend. De Nederlandse bijdrage aan Huis DeBuren is nader geregeld via een subsidiebeschikking naar Nederlands recht. Vragen over de concrete subsidiemodaliteiten aan Nederlandse zijde of over een aanpassing van die subsidie kunnen dan ook het best gesteld worden aan de bevoegde Nederlandse ministers. Daar beslis ik als Vlaamse minister van Cultuur immers niet over.

Wel ben ik zeker bereid om met mijn Nederlandse collega's te bekijken hoe we onze ondersteuning aan Huis DeBuren op elkaar kunnen afstemmen, op korte termijn maar bijvoorbeeld ook met het oog op de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst. Die gaat, zoals ik al zei, na 2024 van start.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik denk dat het belangrijk is om daarover eens met de Nederlandse collega's van gedachten te wisselen. Het zijn inderdaad uitzonderlijke tijden. Uiteraard gaan zij autonoom beslissen over wat ze daarmee doen, maar in het kader van de culturele samenwerking met Nederland is het toch belangrijk dat

in uitzonderlijke omstandigheden beide overheden bijkomende inspanningen doen, als het enigszins mogelijk is. Een goed overleg kan dus helpen om samen het Huis deBuren verder te dragen in zijn operationele werking.

Meyrem Almaci (Groen): Minister-president, mijn collega Tine Van den Brande heeft een schriftelijke vraag ingediend, specifiek over het budget. We kregen vanop het terrein dezelfde sombere berichten. Ik sluit me dus aan bij de oproep. We weten dat de middelen niet zijn gestegen. Het is een derde met Vlaamse middelen en twee derde met de Nederlandse middelen betoelaagd. In Vlaanderen is er een beperkte inflatiecorrectie geweest omdat het decretaal is verankerd, in Nederland niet. De vraag in Nederland stellen, is dus belangrijk. Het overleg daarover starten ook.

We merken wel – en dat is de reden waarom ik tussenkom en waarom we de schriftelijke vraag hebben gesteld – dat men in de praktijk de programmatie aan het inkrimpen is. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

De samenhang met de budgetten van onder andere de Taalunie is ook een aspect. We hebben een schriftelijke vraag gesteld, we zullen het antwoord krijgen. Maar enige transparantie over hoe die budgetten in elkaar zitten en wat van waar komt, zal misschien wel helpen.

Het zijn lastige tijden, maar laat ons hopen dat het overleg wel wat zoden aan de dijk zet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de aanpassingen in de boeken van Roald Dahl – 1663 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, collega's, minister-president, Roald Dahl: bij ons thuis was de hit voornamelijk 'Sjakie en de chocoladefabriek' en nog vele andere natuurlijk, zoals 'Matilda'. Ik herinner me nog de Britse versie van het filmpje, daarna met een Hollywoodacteur. En het geslacht van de Oempa Loempa's: allemaal existentiële vragen waar we dagelijks onze hersenen over pijnigen. In de middeleeuwen ging het over de engelen, nu gaat het over de Oempa Loempa's.

We hebben al meerdere voorbeelden zien passeren van aanpassingen in kinderboeken om ze zo beter in de huidige tijdsgeest te laten passen. Je mag dan nog Roald Dahl zijn, wereldberoemd, maar zelfs die moet eraan geloven. De Britse uitgeverij Puffin zal in samenspraak met de Roald Dahl Story Company de boeken herzien en een aantal wijzigingen doorvoeren. 'Dik' wordt 'enorm', 'kleine mannetjes' worden 'kleine mensen', 'lelijk en beestachtig' wordt 'beestachtig', en daarnaast gebeurden er ook nog vele andere aanpassingen en verduidelijkingen om de boeken naar verluidt 'minder aanstootgevend' te maken. De originele teksten worden in die zin niet enkel louter tekstueel gewijzigd, ook de beschrijving en positionering van personages wordt zo aangepast. Is 'enorm' beter dan 'dik'? Ik weet het niet, maar goed.

De vraag is nu of de aanpassingen ook in de Nederlandstalige versies zullen worden doorgevoerd. Joris Van de Leur, de directeur van Dahls Nederlandse uitgeverij De Fontein, gaf aan dat de stereotypering en overdrijvingen in de boeken van Dahl juist net zijn humor vertolken en dat kinderen die ook herkennen. Ze laten ze nadenken

over goed en kwaad. Mocht je het eruit halen, boet het net aan kracht in, aldus Van de Leur, directeur van uitgeverij De Fontein. Ondertussen vernamen we dat de Franse vertaling alvast niet zal worden aangepast. Puffin zal de twee versies uitbrengen: ik mag het misschien niet zeggen, maar ik zal dan maar de 'wokeversie' zeggen, en de andere versie. Zo kunnen ze twee keer langs de kassa passeren.

Wat zich nu voordoet rond de boeken van Dahl, is uiteraard slechts één voorbeeld van de vele boeken die reeds een aanpassing kregen of die in de toekomst nog zullen worden aangepakt. Het gaat ook nog over andere elementen. Ik heb gisteren vernomen dat het allemaal imaginair is, dat we het ons allemaal verbeelden, maar nu zien we het hier op het terrein daadwerkelijk worden toegepast, zelfs in beroemde boeken.

Literatuur Vlaanderen geeft onder meer subsidies voor vertalingen van Vlaams werk naar andere talen en voor vertalingen naar het Nederlands van anderstalig werk. We kunnen ons wel voorstellen dat in dat vertaalproces bepaalde gevoeligheden tussen culturen boven komen drijven. Het lijkt ons dan ook van belang dat Literatuur Vlaanderen een duidelijke werkwijze kent om hierover in dialoog te treden, in het belang van de auteurs van de vertaalde werken.

Minister-president, hoe gaat Literatuur Vlaanderen als bemiddelaar tussen Vlaamse en anderstalige uitgeverijen om met een dergelijke problematiek, zowel bij Nederlandstalige boeken als vertalingen?

Hoe gaat Literatuur Vlaanderen om met eventuele aanpassingen/censuur die via vertalingen worden aangebracht? Is het een subsidievoorwaarde om zo min mogelijk te raken aan de inhoud van werken?

Bent u al in dialoog gegaan met Literatuur Vlaanderen om dit te bespreken? Zo ja, wat was het resultaat hiervan? Zo nee, zult u dit nog opnemen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Literatuur Vlaanderen stelt zich bij vertalingen van Vlaamse literatuur in andere talen op als bemiddelaar en promotor. Buitenlandse uitgeverijen worden warm gemaakt voor Vlaamse literatuur door promotie op beurzen, publisher tours, auteurs op een podium bezig te zien, of door diverse projecten in het buitenland, zoals het gastlandschap op de Leipziger Buchmesse. Wanneer een uitgeverij beslist om de rechten van een titel te kopen, is dat een overeenkomst die rechtstreeks gemaakt wordt tussen de oorspronkelijke Nederlandstalige uitgeverij en de anderstalige uitgeverij. Literatuur Vlaanderen is intermediair tussen beide partijen, maar bezit de rechten op individuele titels niet. Het contract voor vertalingen wordt onderling afgesloten, pas daarna komt Literatuur Vlaanderen opnieuw in beeld, namelijk wanneer de buitenlandse uitgever vervolgens een aanvraag voor een 'translation grant' indient om een stuk van de vertaalkosten gesubsidieerd te krijgen. Zo'n translation grant is broodnodig, want een vertaling is door de vertaalkosten telkens opnieuw een financieel risico voor de uitgever, zelfs bij succesvolle auteurs.

De beslissingen over de inhoud van een vertaling worden dus rechtstreeks tussen de oorspronkelijke uitgeverij en de buitenlandse uitgeverij gemaakt, in samenwerking met de auteur. De buitenlandse uitgever gaat in zee, ook eventueel in overleg met de Nederlandstalige uitgever, met een literair vertaler, en die gaat vervolgens aan de slag met de originele tekst en probeert zo goed mogelijk de culturele verschillen in taal en tekst te overbruggen, en zoekt hiervoor creatief naar oplossingen. Indien de uitgeverij voor de vertaling ingrijpende wijzigingen wil doorvoeren, gebeurt dat dus ook in overleg met de oorspronkelijke uitgever en de auteur. Literatuur Vlaanderen is niet betrokken bij dit overleg.

De kwaliteit van de literaire vertaling is de hoeksteen van het vertalingenbeleid van Literatuur Vlaanderen. Het gaat dan niet alleen over de manier waarop de literaire tekst overgedragen wordt van de ene taal naar de andere, maar ook over de mate waarin de vertaling trouw is aan de oorspronkelijke stem van de auteur. Er zijn verschillende manieren waarop Literatuur Vlaanderen de literair vertaler ondersteunt. 'Fair pay' staat hierbij centraal. Het beroep van de literair vertaler is zeer kwetsbaar, en steun via allerhande maatregelen is nodig, bijvoorbeeld via werkbeurzen, residenties in het Vertalershuis, talentontwikkelingsbeurzen enzovoort.

Bij vertalingen van Vlaamse literatuur naar andere talen is literaire kwaliteit een sine qua non. Indien er geen literair kwalitatieve vertaling van de Vlaamse tekst voorligt, wordt er geen steun verleend aan het vertaalproject. Literatuur Vlaanderen steekt veel energie in het bewaken van de kwaliteit van een vertaling. Hiervoor wordt samengewerkt met tal van experts. Literaire vertalers die zich al ruim hebben bewezen en steeds positief geëvalueerd worden, worden geaccrediteerd. Hun profiel wordt zichtbaar op flandersliterature.be opgenomen, zodat buitenlandse uitgevers hen kunnen contacteren wanneer ze een Vlaams boek willen laten vertalen.

Bij nieuwe vertalers worden beoordelingsrapporten opgevraagd. De manier waarop de oorspronkelijke literaire tekst is overgedragen, wordt hierin onderzocht. Een fout hiertegen is bijvoorbeeld toevoeging of schrapping van tekst. Indien opgemerkt wordt dat in de vertaling een stuk van de tekst geschrapt wordt of er een nieuw stuk tekst wordt toegevoegd, wordt dit meegewogen in de evaluatie. Bij een negatieve evaluatie wordt er geen steun verleend. Dit komt echter maar uitzonderlijk voor, en in dat geval zijn het opnieuw de uitgeverijen en de auteur die hierover in gesprek gaan, en treedt Literatuur Vlaanderen op als gesprekspartner. De ervaring is dat buitenlandse uitgevers doorgaans samenwerken met professionele literair vertalers, die een kwaliteitsvol resultaat afleveren.

De ruime persaandacht voor de aanpassingen aan de teksten van Roald Dahl door de Britse uitgeverij Puffin kan doen uitschijnen dat het hier gaat om een wijdverspreide praktijk. Wanneer Literatuur Vlaanderen echter kijkt naar de vertalingen van kinderboeken die door hen worden ondersteund, blijkt dat bij de vertaling stevast de oorspronkelijke tekst wordt overgenomen.

Literatuur Vlaanderen waakt hierover, zoals eerder uitgelegd, in de vorm van beoordelingen van de literaire kwaliteit, maar gaat als intermediair niet rechtstreeks in gesprek over de inhoud van boeken. Dat is immers een gesprek dat tussen de twee uitgeverijen, Nederlandstalig en anderstalig, gebeurt, en in overleg met de auteur.

Ik zie momenteel dan ook geen reden om hierover verder in gesprek te gaan met Literatuur Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister-president, dank u wel. Het is alleszins belangrijk om nog eens bevestigd te horen hoe Literatuur Vlaanderen werkt. Niet dat we daar grote twijfels over hadden, maar zo is het wel duidelijk dat de literaire kwaliteit wordt bewaakt. Ik heb ook gehoord dat de auteur telkens wordt betrokken, als hij uiteraard nog in leven is, en dat we trouw blijven aan het origineel. Met andere woorden: we zijn wel gerustgesteld, als ik het zo mag zeggen, want het was wel een bekommernis die hier en daar opdook.

We zijn blij dat hiermee de zaken duidelijk zijn gesteld. We hopen dat het ook zo blijft. Er is nu een Boonprijs. Ik mag er niet aan denken dat we de boeken van Boon hier en daar, wat taalgebruik betreft, moeten wijzigen. Het zou afbreuk doen aan de literaire erfenis.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega Meremans, ik dank u voor de vraag.

Het is niet de eerste keer dat zo iets gebeurt. Er is nu het gegeven dat er twee verschillende versies van het verhaal in de winkel zullen liggen. Dat is op zijn minst bizar, maar men is natuurlijk vrij om te kopen wat men wil en om te schrijven wat men wil. Liever twee versies dan één gecensureerde versie.

We weten wel – en we moeten daar niet naïef in zijn – dat er op middellange termijn maar één versie meer beschikbaar zal zijn, als het zo doorgaat. Dat is vandaag bij verschillende boeken al zo. Stap in de sinterklaastijd eens binnen in de Standaard Boekhandel en probeer maar eens een boek te vinden met Zwarte Piet. Probeer op Bol.com of in andere speelgoedwinkels maar eens speelgoed te bestellen met een Zwarte Piet. Tegenwoordig zijn we zelfs al zo gek geworden dat we bepaalde barbies censureren. Een geluk bij een ongeluk: 'get woke, go broke', zeggen wij wel eens. Veel van die prullaria moeten uit de winkels worden gehaald omdat geen kat ze koopt. Het is een luide minderheid die er veel tamtam rond maakt, maar aan het einde van de rit – en dat geldt voor uitgevers maar evenzeer voor producenten van andere dingen – telt enkel de winst.

Ik ben blij dat het debat hier lichtjes is gevoerd. Wat ik niet hoor, zijn concrete oplossingen voor dit fenomeen. Zoals ik al zei, zal het er op middellange termijn toe leiden dat enkel de gecensureerde versie er nog is. Ik hoor geen oplossingen.

Ik heb het grootste stuk van het boek van uw partijvoorzitter gelezen, collega Meremans. Hij heeft er een heel boek aan gewijd. Het is een analyse die al honderd keer is gemaakt, maar ik zie er ook geen oplossingen in staan. Er staan geen voorstellen van de N-VA in. Collega's, gelukkig is er nog het Vlaams Belang dat op 30 maart met een brochure naar buiten komt met concrete voorstellen van wat we ertegen kunnen doen.

Last but not least wil ik afsluiten met een twitteraar-vluchteling die is gevlucht uit een dictatuur. Naar aanleiding van de heisa rond Roald Dahl schreef hij dat hij iedereen wil wijzen op de parallellen met de denkpolitie, de censuur en de vervolging van kunstenaars en intellectuelen in zijn thuisland. "De kunst is altijd het eerste slachtoffer van de intolerantie."

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, collega, voor de terechte vraag.

Dit is eigenlijk een debat dat over de plas is gevoerd. Hoe dat zich uitgebreid heeft naar ons land en de rest van Europa, vind ik heel opmerkelijk.

Cultuur en taal zijn natuurlijk veranderlijk. Dat evolueert constant. Er gebeuren altijd wel aanpassingen. De sprookjes van Grimm worden vandaag ook niet meer verteld zoals ze oorspronkelijk geschreven zijn. Taal evolueert, maar ik wil heel duidelijk zeggen dat ik blij ben dat de Nederlandse uitgever heeft aangegeven niets te zullen veranderen in de vertalingen van de boeken van Roald Dahl, zeker wanneer het gaat om het toevoegen van zinnen als "Heksen zijn vrouwen met een pruik op, en dat gebeurt wel meer dat er vrouwen zijn met een pruik op." Dat is gewoon onzin, om zelfs te beginnen daar zinnen aan toe te voegen. Dat is dus heel duidelijk. Maar ik wil dus toch aangeven dat ik het een interessant debat vind, omdat taal en cultuur nu eenmaal niet onveranderlijk zijn. Ze veranderen continu. En dat we ons moeten adapteren aan de aanpassingen, in de manier waarop we met culturele producten omgaan, is belangrijk.

Een beetje onder de radar gebleven, vind ik, is eigenlijk het economische en het commerciële verhaal hierachter. Dat is toch wel heel belangrijk. We weten dat de boeken van Dahl fantastisch zijn, maar dat hij zelf niet onomstreden is geweest.

In 2021 hebben zijn erven zich ook verontschuldigd voor antisemitische uitspraken die hij wel degelijk gedaan heeft in interviews in ongeveer 1938. Maar wat heel belangrijk is, is dat de erven het bedrijf in 2021 aan Netflix verkocht hebben. En dat deze demarches gebeuren, is om puur commerciële redenen. Netflix dekt zich gewoon in tegen mogelijke kritiek op Dahl. Dat is allemaal een beetje terzijde.

Minister-president, ik was heel blij om de toelichting te horen over hoe Literatuur Vlaanderen daar precies mee omgaat, dat zij bij de vertaalbeurzen toch ook specifieke regels hebben en kijken naar de mate waarin er correct en goed wordt omgegaan met de oorspronkelijke vertaling.

Ik heb dus niet per se een bijkomende vraag, maar bedankt voor de verduidelijking. Ik vind het wel belangrijk dat dat gebeurt.

Meyrem Almaci (Groen): Ik ga niet herhalen wat mevrouw Segers gezegd heeft, maar kan me er volledig in vinden. Soms voeren we veel cultuurdebatten over iets wat puur plat commercieel ingegeven is. En dat zeg ik als liefhebber van Roald Dahl. Ik heb al zijn boeken, vooral 'De Heksen' en 'Matilda' – maak ervan wat je wilt qua persoonskenmerk – met heel veel plezier gelezen. Ik heb ze allemaal in het Engels bij mij thuis.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik denk dat je niemand kunt verplichten om vertalingen op een andere wijze te brengen. Het is, denk ik, wel aan ons, met de instellingen die we zelf subsidiëren, om daar nog zeer waakzaam mee om te gaan, en dat gebeurt dus ook. En inderdaad, wat mevrouw Segers aanhaalt klopt: cultuur en taal zijn zaken die verschuiven.

Er is natuurlijk wel een verschil tussen zaken die op een natuurlijke wijze verschuiven, en plotseling iemand die zegt: "Dat adjectief en dat substantief mag je vanaf nu eigenlijk niet meer gebruiken." En dat zie je toch wel gebeuren in onze eigen media, waarbij sommige kranten bijvoorbeeld termen gebruiken waarvan je denkt dat ze toch wel een beetje overdreven 'woke' zijn, als ik het zo mag zeggen. En ik hoop ook dat zij, net zoals Literatuur Vlaanderen, zich daarover gaan bezinnen, want het is toch ook belangrijk in het gebruik van taal en de promotie van cultuur.

Maar goed, bij dezen. Dank u wel voor de antwoorden en de reacties van de collega's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aanstelling van een nieuwe secretaris-generaal voor het Departement Cultuur, Jeugd en Media – 1692 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karin Brouwers

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Minister-president, op 9 december 2022 keurde de Vlaamse Regering het eervol ontslag goed van Luc Delrue, secretaris-generaal bij het Departement Cultuur, Jeugd en Media, waardoor deze positie vacant werd verklaard met ingang van 1 juli 2023. Daarbij werd de firma Search & Selection als extern selectiebureau aangeduid. Daar is volgens het decreet een minicompetitie

aan voorafgegaan. Intussen werd de vacature voor deze positie al uitgeschreven en afgesloten. Alles is dus en route om de heer Delrue te vervangen.

De administratie – dat hoef ik de collega's niet te vertellen – is een belangrijke schakel in ons Vlaamse cultuurbeleid en dus bij uitbreiding de hele culturele sector. Het belang van een goede en geschikte opvolger aan het hoofd van deze schakel, hoeft dan ook geen betoog. Daarom was de nota over de vervanging van de heer Delrue en de vacature ook redelijk uitgebreid.

Bij het lezen van de functiebeschrijving heb ik echter moeten vaststellen dat het begrip 'cultuur' en kennis van het culturele veld niet voorkomen met betrekking tot de verwachtingen inzake deelnemingsvoorwaarden, competenties of kennis en vaardigheden van de kandidaten. De functieomschrijving die als bijlage bij de bovengenoemde beslissing gaat, dateert bovendien van augustus 2015.

Ook bij de verspreiding van de vacature en de beperkte periode waarbinnen men zich kandidaat kon stellen, stellen wij ons vragen. De oproep werd voor Kerstmis gelanceerd, rond 23 december, met een deadline op 20 januari. Dat is toch een periode waarin heel veel mensen met vakantie zijn of toch een tijdje minder actief hun kanalen checken. Dat is een bijzondere en beperkte periode waarbinnen men zich kandidaat kon stellen, al zat de datum van het ontslag er natuurlijk ook voor iets tussen.

Wanneer werd de oproep tot kandidaatstelling gelanceerd? Hoe lang stond de vacature open en via welke verschillende kanalen werd deze oproep verspreid? In de nota van de Vlaamse Regering staan er wat betreft de verspreiding een aantal kanalen vermeld, maar is het daartoe beperkt gebleven of is het breder verspreid? Als het over specifieke jobkanalen als LinkedIn gaat, waarover gaat het dan eigenlijk?

Welke stappen werden ondernomen om een brede en diverse poel aan kandidaturen te verwerven? Hoeveel kandidaten tekenden uiteindelijk in op de vacature? Is er voldoende diversiteit in de profielen aanwezig, in alle breedheid van het woord? Tegenwoordig durf ik al eens te vragen naar heldere omschrijvingen, maar hoe is dat dan bepaald? Hoe wordt dat dan gestaafd?

Wie is er, naast het extern selectiebureau, nog betrokken bij de procedure? Ik stel die vraag omdat de cultuursector voor het hoofd van zijn administratie toch mag hopen op iemand met een hart voor cultuur en voeling met het veld. Daar gaan we allemaal van uit, dat is de gedeelde betrachting, maar aangezien de vacature daar niet naar verwees, is de vraag hoe deze bezorgdheid werd meegenomen in de vacature. Voor een departementshoofd Cultuur is, naast kennis van management, efficiëntie en omgaan met mensen, het ook belangrijk om bruggen te bouwen en deze bijzondere sector goed te kennen.

Tot daar mijn vragen, minister-president.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Almaci, de functie van secretaris-generaal voor het Departement Cultuur, Jeugd en Media werd op 9 december 2022 vacant verklaard en nog diezelfde dag werd de vacature gepubliceerd. Ze stond open tot 20 januari 2023. Tussen 9 december en 20 januari zitten er toch een aantal werkweken, voor en na Kerst. Topkaderfuncties dienen minimaal twintig werkdagen of vier weken opengesteld te worden. In dit geval stond de functie zes weken open.

De functie werd bekendgemaakt via verschillende kanalen: via de website www.werkenvoorvlaanderen.be; via enkele specifieke jobkanalen zoals LinkedIn, met ook een bijhorende campagne; via de krant De Tijd; via interne kanalen, zoals de nieuwsbrief inzake vacatures voor topkader; en via verschillende diversiteitsnetwerken, waaronder Fierce Ladies, Artemis, #SheDITIT, Markant vzw, She &

Company, Alumninetwerken, en A Seat At The Table (ASATT). Verder werd er ook een extern searchkantoor ingeschakeld, namelijk Mentorprise, dat actief zocht naar geschikte en diverse kandidaten voor deze functie.

De selectieprocedure is nog lopende. Ik verwacht deze af te ronden eind april 2023. Op dit moment kan ik vanwege vertrouwelijkheid dus nog niet communiceren over het aantal en de profielen van kandidaten die intekenden op de vacature.

Wie is betrokken bij de procedure? Naast het extern selectiekantoor Search & Selection zijn volgende partijen betrokken: het Agentschap Overheidspersoneel (AgO), dat de verschillende stappen coördineert in de selectieprocedure en voor de opvolging zorgt; het searchkantoor Mentorprise, dat tijdens de sollicitatietermijn op zoek ging naar geschikte en diverse kandidaten; twee externe experts die een rol opnemen tijdens het assessment center; en uiteraard de Vlaamse Regering, voor de finale keuze.

Wat de bezorgdheid betreft dat het departementshoofd een hart voor cultuur moet hebben: voorafgaand aan de selectieprocedure is er een uitgebreid intakegesprek met het selectiekantoor, zoals altijd. Tijdens dit gesprek kon ik al mijn bezorgdheden meegeven, waaronder de noodzaak om een hart voor cultuur en voeling met het veld te hebben. Op die manier kunnen ze hiermee rekening houden bij het uitvoeren van hun opdracht. Deze bezorgdheden werden ook verwerkt in het vacaturebericht. Ook mijn collega-minister van Jeugd en Media, Benjamin Dalle, die mee bevoegd is, had overigens een dergelijk intakegesprek en heeft die bezorgdheid meegegeven.

Ik kan inderdaad niet genoeg beklemtonen hoe belangrijk het de dag van vandaag is om bruggen te bouwen en verbindingen aan te gaan met andere partners binnen de Vlaamse overheid en daarbuiten. Enkel op die manier kunnen we de uitdagingen waarmee de Vlaamse overheid geconfronteerd wordt, op een structurele manier aanpakken. Ik heb dit uiteraard meegenomen in het intakegesprek waarnaar ik verwees. Het is bovendien ook een van de competenties waar kandidaten specifiek op gescreend worden tijdens de selectieprocedure.

De vacatureperiode heeft dus zes weken geduurd, geen drie.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): Bedankt voor die verduidelijking, minister-president. Ons was het rond 23 december opgevallen, maar het is goed dat u verduidelijkt dat het nog twee weken langer was.

Het is goed dat u aangeeft dat zowel uzelf als minister Dalle – ik had deze vraag eerst aan minister Dalle gericht, maar het maakt niet uit van wie het antwoord komt – die intakegesprekken hebben gehad en dat u dat verduidelijkt, want in de nota zelf staat niet ingevuld wat de verwachtingen zijn inzake cultuur zelf. Misschien is het de moeite waard om dat in de nota op te nemen, specifiek aangepast aan het departement dat geleid zal moeten worden, want dat is de logica zelf. Zoals ze nu geschreven is, gaat het vooral om een managementnota. Ik dank u dus voor uw antwoord en die verduidelijkingen, want het stelt me toch wat gerust over de situatie.

Ik heb er uiteraard begrip voor dat u niet kunt zeggen wat de stand van zaken is met betrekking tot de kandidaten. Ik hoop in elk geval dat er een flinke pool van mensen met flink wat diversiteit heeft gesolliciteerd en ik kijk uit naar het resultaat.

Ik heb wel nog een slotbedenking. Iemand die een hart heeft voor de sector en cross- en multisectoraal kan denken, ik ben blij dat u het belang daarvan bevestigt. Onder 'innovatie' vallen niet enkel digitale start-ups of digitalisering, maar ook artistieke innovatie. We hebben al een paar debatten gehad in deze commissie over

de aandacht voor kleine kunstenaars, de makers, de artistieke humus, die toch wel heel uniek is en in Vlaanderen van oudsher heel erg aanwezig is. Verbindingen stimuleren met collega's uit andere domeinen om net die spelers de ruimte te geven, dat zal ongelooflijk belangrijk zijn in de toekomst, ook om de grote thema's van onze tijd te tackelen, zoals klimaat, migratie, armoede. Dat zijn belangrijke aandachtspunten. Ik hoop op een waardige vervanger die die thema's met uw zegen op een cross- en multisectorale manier kan waarmaken. Dat is nog een boodschap die ik wil meegeven, want de persoon die op die post terechtkomt, zal cruciaal zijn voor hoe de sector zich zal kunnen handhaven in de toekomst, met al die kleine makers, individuele kunstenaars en ook grote spelers. Dat crosssectorale is belangrijk voor de grote uitdagingen van onze tijd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Vlaamse openbare bibliotheken die behoren tot de grootste bibliotheeksystemen ter wereld
– 1730 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, collega's, minister-president, Hoegaarden en Boutersem hebben zich ook aangesloten bij het bibliotheekstelsel Wise. Daarmee zijn alle 305 openbare bibliotheken in Vlaanderen verbonden via hetzelfde systeem. Op die manier is dit systeem meteen een van de grootste ter wereld.

Wise is ons ondertussen niet meer onbekend. De software zorgt ervoor dat uitleenen, catalogeren, bestellen op eenzelfde manier kan gebeuren. Daarnaast zorgt het systeem ervoor dat leners materialen online kunnen laten overkomen uit elke andere bib in Vlaanderen. Daarbij heb je in sommige regio's maar één lidmaatschap nodig om toegang te krijgen tot meerdere bibliotheken. Zo is in mijn eigen stad Dendermonde de bibliotheek aangesloten bij Dijk92, waardoor leden van de bib via het interbibliothecair leensysteem materialen kunnen ontfangen uit maar liefst negen gemeenten.

Een eengemaakt systeem heeft dus vele voordelen die we alleen maar kunnen toejuichen. Daarnaast biedt het ook veel potentieel voor verdere ontwikkelingen.

Minister-president, Cultuurconnect geeft aan met dit systeem verdere verbeteringen, vernieuwingen en veranderingen teweeg te kunnen brengen. Over welke verbeteringen, vernieuwingen en veranderingen gaat dit?

In oktober 2022 lanceerden 26 bibliotheken 'Cinébib'. Dat is een proefproject dat op dit moment lopende is. Is hier reeds een tussentijdse evaluatie van gemaakt? Is het de bedoeling om dit online leensysteem op termijn ook mee te nemen in Wise en zo te verspreiden over alle openbare bibliotheken?

Binnen bepaalde regioverbanden is er al een interbibliothecair leensysteem, zoals ik al zei. Zal men dit ook verder uitbreiden op een hoger niveau nu alle bibliotheken op hetzelfde systeem draaien?

Sinds de overdracht van de provinciale bibliotheekbevoegdheden is Vlaanderen bevoegd voor bovenlokaal bibliotheekbeleid. Tegelijkertijd zien we dat er intergemeentelijke samenwerkingen van onderuit groeien. Worden er initiatieven voorbereid om beide beleidsniveaus nauwer te laten samenwerken, bijvoorbeeld door de

ondersteuning van een intergemeentelijk samenwerkingsverband (IGS) en vanuit bovenlokaal cultuurbeleid?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Tijdens het implementatietraject van het een-gemaakt bibliotheekstelsel (EBS) zijn al heel wat vernieuwingsprojecten uitgerold. De voorbije vier jaar werden er heel wat handige nieuwigheden en verbeteringen doorgevoerd in Wise, zoals integratie met de eID; ontdebelfunctionaliteit voor lezers; functionaliteit voor vergesorderde samenwerking voor bijvoorbeeld gedeeld lidmaatschap en transport; vernieuwd interbibliothecair leenverkeer (IBL); automatische bestelkoppeling vanuit het winkelmandje van de leverancier; Wise Analytics voor dashboards met statistieken en grafieken; een editor voor mails en brieven; een automatische welkomstmail, met call to action om meteen een Mijn Bibliotheek-profiel aan te maken; beheer van openingsuren via de Wise-client enzovoort.

Cultuurconnect werkt op een coöperatieve manier verder aan het bibliotheekstelsel, via een productgroep met zo'n vijftientig expert-bibliotheekmedewerkers die samen beslissen over permanente verbeteringen. Cultuurconnect werkt deze verbeteringen uit en neemt ze op met de leverancier van het bibliotheekstelsel. De productgroep ressorteert, samen met andere gelijkaardige productgroepen, zoals die van de bibliotheekwebsites, de Open Vlaamse Centrale Catalogus (Open Vlacc), e-boeken enzovoort, onder een stuurgroep digitale bibliotheek die de strategische richting van de diensten van Cultuurconnect uitzet en bewaakt. Deze stuurgroep bestaat uit zo'n twintig bibliothecarissen en komt ongeveer tweemaandelijks samen. Meer info over dit coöperatief model is trouwens te vinden op de website van Cultuurconnect: <https://www.cultuurconnect.be/cooperatie-bibliotheken>.

Cultuurconnect wil niet enkel blijvend inzetten op verbeteringen van de bestaande diensten, maar ook op vernieuwingen – dingen anders doen – en veranderingen – andere dingen doen. De stuurgroep digitale bibliotheek is momenteel bezig om een innovatieagenda op te stellen voor de digitale bibliotheek. Op basis van een visie-nota worden nu doelstellingen geprioriteerd, en bouwstenen en formules uitgewerkt die een kader kunnen vormen voor concrete projecten. De bibliotheken werken komende maanden samen met Cultuurconnect om een inhoudelijk kader te bepalen voor de vernieuwingen en veranderingen. De eerste resultaten hiervan worden met alle bibliotheken besproken op de Connect & co-dienstendag van Cultuurconnect op 25 april en krijgen een verdere uitwerking tegen de zomer.

Dan wat 'Cinébib' betreft en het online leensysteem: er is nog geen tussentijdse evaluatie. Die wordt pas uitgevoerd na een gebruikersbevraging eind april en na de analyse van de gebruikscijfers van de eerste minimaal zes maanden.

Zoals bij andere digitale collecties – dan hebben we het over e-boeken, Fundels of artikels uit het Krantenarchief – vraagt het uitlenen van filmstreaming specifieke functionaliteiten die een eigen toepassing vragen. In het geval van het pilootproject 'Cinébib' gaat het concreet over de platformen van de drie contentleveranciers Universciné – platform Sooner –, Fonk vzw – platform Dalton – en Accattone films – platform Avila – die meewerken aan het project.

Het bibliotheekstelsel is er in hoofdzaak op gericht fysieke materialen uit te lenen. Het bibliotheekstelsel – en bij uitbreiding de hele Basisinfrastructuur Digitale bibliotheek met ook Open Vlacc en de Bibliotheekwebsites – ondersteunt wel de promotie, de toegang en de rapportering van het gebruik. De promotie gebeurt dan via widgets op bibliotheekwebsites en in sommige gevallen integratie in de catalogus. De toegang gaat via Mijn Bibliotheek-login, indien gewenst enkel voor specifieke abonnementen. De rapportering is binnenkort ook in de BI-toepassing Wise Analytics. Het bibliotheekstelsel is dus wel voordelig voor het ontwikkelen van digitale collecties zoals 'Cinébib'.

Dan het interbibliothecair leensysteem en of dat verder uitgebreid zal worden. Het eengemaakt Bibliotheeksysteem faciliteert verschillende niveaus van samenwerking, waaruit regioverbanden kunnen kiezen. Komende jaren geven veel regioverbanden aan om te willen inzetten op een sterke groei van het niveau van samenwerking. Een aantal regioverbanden wil verder evolueren naar een samenwerkingsgroep 3a, dat wil zeggen 1 regiolidmaatschap. Dat is bijvoorbeeld zo voor alle Brusselse bibliotheken. Of zelfs 3b, dat wil zeggen 1 regiobibliotheek met transport tussen de verschillende bibliotheken.

Het is dat laatste en meest intensieve niveau van samenwerking dat ervoor zorgt dat materialen snel kunnen worden aangevraagd en overgebracht uit een andere bibliotheek van het regioverband en ook kunnen worden teruggebracht in eender welke bibliotheek van het regioverband. Het bibliotheeksysteem herkent waar de boeken heen moeten en zorgt voor de afhandeling van transport. Dat transport wordt mogelijk gemaakt door een aantal ritten per week langs alle bibliotheken van het regioverband.

De bibliotheken van regio Route42 en regio Dijk92 hebben afgelopen jaren als piloten gewerkt om dit samenwerkingsmodel helemaal op punt te zetten. In 2023 en 2024 willen bijvoorbeeld ook de bibliotheken van Druivenstreek, Rivierenland en Waasland aan de slag gaan als regiobibliotheek met transport. Het resultaat is dat je als lener makkelijk en snel toegang krijgt tot de volledige collectie van alle bibs in je regio.

Het eengemaakt bibliotheeksysteem maakt al sinds april vorig jaar mogelijk dat Vlaamse bibliotheken op Vlaams niveau materialen kunnen uitwisselen met elkaar; het verzenden gebeurt hier vaak via bpost. Het gaat hier om het klassieke Interbibliothecair Leenverkeer dat uitgebreid besproken is in het antwoord op schriftelijke vraag nr. 64 van 10 november 2022 van collega Warnez. Door het vervolledigen van het bibliotheeksysteem met Brakel en Gent in februari, en Boutersem en Hoegaarden op 1 maart, bieden nu alle bibliotheken deze dienstverlening in het bibliotheeksysteem aan. Een grote vernieuwing is dat leners een dergelijke IBL-aanvraag nu ook gewoon zelf online via de bibliotheekwebsite kunnen plaatsen.

Dan de vraag naar samenwerking tussen beide beleidsniveaus, dus provincie en Vlaanderen. Bij de afslanking van de provincies op het vlak van de persoonsgebonden bevoegdheden wilde het beleid expliciet niet dat het wegvallen van dit provinciale intermediaire niveau voor cultuur ten koste zou gaan van de diversiteit in de cultuursector en zou leiden tot verschraling van het landschap. Daarom werden de inhoudelijke ondersteuning, de stimulansen voor kwaliteit en innovatie en de domeinoverschrijdende bovenlokale samenwerkingen geclusterd in het Bovenlokaal Cultuurdecreet van 15 juni 2018.

Dit Bovenlokaal Cultuurdecreet heeft tot doel om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren en te optimaliseren. Het decreet focust daarbij vooral op het stimuleren van transversale samenwerking en subsidieert negentien intergemeentelijke samenwerkingen met een bovenlokale cultuurwerking. Hoewel deze negentien IGS'en een brede bovenlokale cultuurwerking uitbouwen, is het toch geen toeval dat zeventien van hen ook een deelwerking rond bibliotheekwerking hebben. De structurele ondersteuning via het Bovenlokaal Cultuurdecreet komt dus ook de samenwerking tussen openbare bibliotheken ten goede.

Ik vertelde al dat Cultuurconnect de samenwerking tussen openbare bibliotheken technisch mogelijk maakt via vier samenwerkingsmodellen in het eengemaakt bibliotheeksysteem. Dat resulteert in een verder doorgedreven samenwerking tussen openbare bibliotheken met een betere en uitgebreidere dienstverlening voor de burger tot gevolg.

In 2021 gaf ik het steunpunt OP/TIL bovendien een bijkomende opdracht om lokale actoren te ondersteunen in hun bovenlokale ambities. OP/TIL werkt hierrond momenteel een aanbod uit.

Een aantal bibliotheeksamenwerkingen zijn ondertussen op zoek naar nog intensere vormen van samenwerking en evolueren naar regiobibliotheken. Daarom heeft mijn administratie in 2022 een onderzoek opgestart naar de wenselijkheid en haalbaarheid van regiobibliotheken. De resultaten van dit onderzoek worden in het najaar verwacht.

Ten slotte wil ik toch ook nog verwijzen naar het Actieplan Leesoffensief waarmee de Vlaamse Regering de ontleding in Vlaanderen wil aanpakken en volop wil inzetten op leesbevordering. Het mag niet verbazen dat openbare bibliotheken een sleutelrol spelen in dit actieplan. Daarom heb ik aan mijn administratie gevraagd om te onderzoeken hoe we de openbare bibliotheken kunnen ondersteunen om de doelstellingen en acties van het Actieplan Leesoffensief te realiseren.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Dat is een hele bibliotheek die u ons daarnet hebt meegedeeld, en dat klinkt allemaal zeer goed. Het is misschien een beetje raar, maar ik verwijs nog even naar wat er vroeger in de gemeentelijke begroting stond. Daar stond toen meestal voor de ondersteuning van de bibliotheken een rubriekje 'Volksverheffing'.

Als ik het hier in onze bibliotheken zie, die eerstelijnscentra wat betreft cultuur en informatie, dan zie je de laatste jaren toch een enorme evolutie. We zijn daar dan ook heel blij over, want onze bibliotheken komen hier niet zo heel vaak aan bod. Ik weet nog discussies die in de vorige legislatuur zijn ontstaan naar aanleiding van het wegvallen van cultuurplannen en dergelijke. Maar we zien toch wel degelijk dat Vlaanderen voluit de kaart van de bibliotheken trekt, samen met de gemeenten. We dragen dus wel degelijk ons steentje bij. En inderdaad, de voordelen zijn evident. Ik ben blij dat het hier nog eens naar voren is gebracht.

Wat betreft Cinébib, denk ik dat we daar moeten afwachten wat de evaluatie zal zijn. Maar digitalisering kan daar zeker en vast verder worden ingezet. En heel belangrijk daarbij – en daar geloof ik heel sterk in – is dat de gemeenten via de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden de handen in elkaar slaan, om bibliotheeksystemen te combineren met schouwburgen met hun eigen cultuurcentra en dergelijke, wat toch een belangrijke schakel is in Vlaanderen. En ik ben heel erg blij we dat de traditie die we opgebouwd hebben in Vlaanderen, waarbij we zeggen dat die bibliotheken belangrijk zijn als eerstelijnscentrum, handhaven en verder uitbouwen.

Ik ben blij dat allemaal te horen. We gaan het zeker verder opvolgen. En we zullen in de toekomst nog meer vragen stellen voor dat eerstelijnscentrum, hetgeen een bibliotheek toch is.

Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over interne strubbelingen binnen de Taalunie
– 1734 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Op 22 februari stond er in De Groene Amsterdammer een lang artikel – trouwens gemaakt met steun van het Fonds Pascal Decroos – met nieuws dat het zou rommelen in de Taalunie. Zo zouden sinds het aantreden van de huidige algemeen secretaris in maart 2020 meer dan twintig van de in totaal dertig personeelsleden de Taalunie hebben verlaten. Het is daarbij onduidelijk voor de andere medewerkers of deze mensen zelf zijn vertrokken of zijn ontslagen. Daarnaast getuigt een ex-medewerker in de Groene Amsterdammer van pesterijen en uitsluitingen op het werk na de aanstelling van de nieuwe algemeen secretaris. In de zomer van 2021 vond er een welbevindingsonderzoek plaats door een onafhankelijk bureau, waaruit bleek dat een derde van de medewerkers te maken zou hebben met ongewenst gedrag. Sindsdien is er volgens het artikel nog maar weinig veranderd in de werking van de organisatie.

De medewerkers van de Taalunie hebben hun verzuchtingen neergeschreven in twee anonieme brandbrieven, zoals dat heet, die ze naar de betrokken ministeries in Vlaanderen en Nederland hebben gestuurd. Ze geven in die brieven aan dat de situatie ernstig is en dat de algemeen secretaris de goede naam van de Taalunie zou aantasten. Ze zeggen ook dat de betrokken ministeries weggijken van de problemen met de nieuwe leidinggevende.

Die interne strubbelingen bij de Taalunie zorgen ook voor onrust in de internationale neerlandistiek, en daarover hebben we het al verschillende keren gehad. Of het een met het ander te maken heeft is niet duidelijk, maar de Taalunie zou als het ware buitenspel gezet zijn, aangezien de Nederlandse minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Robbert Dijkgraaf een miljoen euro aan de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek heeft toegekend, voor de internationale neerlandistiek. Dat is nochtans een 'core taak' van de Taalunie. In het verleden is namelijk door Nederlandse Kamerleden opgemerkt dat budgetten die beschikbaar werden gesteld voor de Taalunie voor de internationale vakgroepen met financieringsproblemen, te traag door de organisatie ingezet zouden zijn.

Het artikel in De Groene Amsterdammer naar aanleiding van die brandbrieven zou kunnen wijzen op verschillende problemen bij de organisatie en het functioneren van de Taalunie. Daarom, minister, heb ik volgende vragen.

Hebt u ook die brandbrieven ontvangen die de medewerkers van de Taalunie hebben gestuurd? Zo ja, op welke manier bent u daarmee aan de slag gegaan en welke acties hebt u ondernomen? Zo nee, waarom niet?

Deelt u de bezorgdheden over de ernstige structurele problemen over ongewenst gedrag, zoals vastgesteld in een welbevindingsonderzoek door het onafhankelijk bureau en zoals beschreven in het artikel in De Groene Amsterdammer, en ook weerlegd door de algemeen secretaris – ook dat moeten we vernoemen?

Bent u reeds in gesprek gegaan met uw Nederlandse collega om deze problematiek te bespreken? Zo neen, waarom niet? Zo ja, plant u samen te zitten op korte termijn, of hebt u dat al gedaan?

Hoe ziet u ten slotte eigenlijk de toekomst van de Taalunie in de verdere samenwerking met Nederland op dit vlak?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Segers, de brieven waarvan sprake is, werden verstuurd door een beperkt aantal medewerkers van de Taalunie aan het Nederlands ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Op dit moment is Nederland immers voorzitter van het Comité van Ministers van de Taalunie. De hoofdlijnen van de bezorgdheden die in deze brieven naar voren komen, zijn natuurlijk ook bekend bij de bevoegde Vlaamse administraties.

Het betreft hier echter geen nieuwe thema's, het lijken terugkerende gevoeligheden te zijn die al langer in de organisatie leven. Vanzelfsprekend nemen wij alle opmerkingen over de interne en ook externe werking van de Taalunie ter harte. Ik wijs er dan ook op dat de Taalunie de laatste jaren een groot aantal acties ondernam rond het welbevinden van het personeel. Ik geef een korte opsomming van de initiatieven die de organisatie sinds het voorjaar van 2021 hieromtrent nam.

In het voorjaar van 2021 was er een zelfreflectie als voorbereiding voor de visitatie. In de zomer van 2021 was er een welbevindingsonderzoek door Zorg van de Zaak, met een opvolgingstraject in het najaar van 2021. In september 2021 was er een visitatiebezoek met verschillende interviews met het personeel. In het najaar van 2021 tot het voorjaar van 2022 waren er coaching- en persoonlijke trajecten en gesprekken door externe consultants. In het voorjaar van 2022 waren er 360 gradeninterviews door ABDTopconsult als opvolging van de aanbevelingen uit het visitatierapport. Van februari tot juni 2022 waren er coaching- en teamdagen door een extern adviesbureau. Van februari tot april 2022 was er een cursus, zou ik zeggen, een stage, over intercultureel onderhandelen door externe consultants. In mei, september en december 2022 waren er dan verschillende gesprekken met het personeel over de nieuwe rechtspositieregeling: ophalen van input, presentatie en toelichting. Eind 2022 en begin 2023 waren er een teamdag en terugkomdag waarbij de verdere verbetering van de interne samenwerking werd besproken: waar hebben de medewerkers behoefte aan, hoe gaan ze met elkaar om? Dat gebeurde met externe gespreksleiders. Van december 2022 tot maart 2023 was er de cocreatie van een nieuwe gedragscode. In maart en april van dit jaar – dat is dus nu bezig en loopt nog – was er een signalenonderzoek.

We hebben dus niet stilgezeten, en, zoals aangegeven in het laatste Comité van Ministers in december van vorig jaar, zijn Vlaanderen en Nederland het erover eens dat er in de afgelopen jaren belangrijke stappen vooruit werden gezet in de interne organisatie van de Taalunie. Ik spreek dan ook mijn steun uit voor het succesvol afronden van dit veranderingsproces.

Wat de bezorgdheden betreft: we zijn hier, zoals aangegeven, druk mee aan de slag. Specifiek voor de recente opmerkingen naar aanleiding van de brieven vindt een signalenonderzoek plaats. Dat onderzoek zal de ruimte bieden aan verschillende personeelsleden, zowel in actieve dienst als ex-werknemers en ook mensen die langdurig ziek zijn, om zich uit te spreken. Wij zijn er in Vlaanderen zelfs voorstander van dat alle personeelsleden in dat onderzoek worden gehoord.

Ik kan wel meegeven dat de visitatiecommissie, met de heer Van Oostendorp als voorzitter, eind 2021 over het algemeen uiterst positief was over de vernieuwde werking van het Algemeen Secretariaat en de algemeen secretaris. Het visitatierapport was, globaal genomen, zeer constructief en deed een heel aantal praktische aanbevelingen om verder te gaan op de ingeslagen weg. Ook de aanbevelingen van ABDTOPConsult bevestigden dit en gaven zeventien concrete handvaten.

Veranderingsprocessen, ook als algemeen erkend wordt dat ze noodzakelijk zijn – ik verwijs daarvoor naar het transitietraject en het visitatierapport dat met de Interparlementaire Commissie (IPC) werd gedeeld – zijn altijd momenten van interne spanning. Dat was bij eerdere veranderingsprocessen bij de Taalunie niet anders. Vanzelfsprekend blijven we ook deze situatie nauwgezet opvolgen. Het is niet omdat het iedere keer tot spanningen leidt dat men het niet moet opvolgen.

Dan de vraag of ik in gesprek gegaan ben met de Nederlandse collega's. Zoals u weet, is er met Nederland regelmatig overleg in Taalunieverband. Naast het Comité van Ministers, dat om de zes maanden samenkomt, is er ook overleg tussen de leidend ambtenaren van de betrokken departementen en een overleg met vertegenwoordigers van de departementen Onderwijs en Cultuur in Nederland en Vlaanderen. Deze afstemmingsmomenten vinden vaker plaats dan voorheen en hiermee spelen we trouwens in op een andere wens van het visitatierapport, met name de wens om de bevoegde overheden nauwer bij de Taalunie te betrekken.

Het welzijn van alle medewerkers komt regelmatig tijdens deze overleggen aan bod, zo keurde het Comité van Ministers een nieuwe rechtspositieregeling voor het Taalunie-personeel goed en volgen de leidend ambtenaren het signalenonderzoek verder op. Ik stel dus voor dat we niet vooruitlopen op de resultaten van dit onderzoek.

Wat de toekomst van de Taalunie en de verdere samenwerking met Nederland betreft, is de Taalunie een belangrijke instelling, die zowel Nederland als Vlaanderen koesteren. Aandacht voor onze gezamenlijke standaardtaal, goed onderwijs van het Nederlands, zowel binnen het taalgebied als daarbuiten en het versterken van de Nederlandstalige cultuur zijn vandaag belangrijker dan ooit. Daarom geloof ik ook dat Vlaanderen in de Taalunie een belangrijke rol te vervullen heeft, samen met Nederland en Suriname. Het is nog 'ongoing', maar ik denk dat ik wel kan aantonen dat er kort op de bal gespeeld wordt om die signalen ernstig te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide toelichting. Ik zal misschien eerst beginnen bij de laatste vraag over het belang van de Taalunie. Het belang van de Taalunie voor ons, vanuit Vlaanderen, is groot. Dat werd in De Groene Amsterdammer trouwens ook heel duidelijk gesignaleerd. Maar we hebben ook al ondervonden dat je aan de Nederlandse collega's moet uitleggen dat de Taalunie het Groene Boekje maakt. Ik herinner mij van de laatste keer dat we in Den Haag waren dat ze dat niet wisten. De Taalunie wordt ook vaak 'de loodgieter van het Nederlands' genoemd en speelt een heel belangrijke rol. Ik ben dus heel verheugd om u te horen zeggen dat die Taalunie voor u vanuit Vlaanderen heel belangrijk is. We hebben het hier wekelijks in ons parlement over de stand en de kennis van het Nederlands, de schrijfvaardigheid, leesvaardigheid en zo verder. Het koesteren van die taal, cultureel maar ook economisch, is van het allergrootste belang.

Dat neemt niet weg, en dat was ook de belangrijke conclusie van dat visitatierapport, een conclusie die we ons allemaal herinneren, dat de visitatiecommissie vroeg om meer klaarheid over het bestaansrecht van de Taalunie. We signaleren toch een groot verschil tussen het belang dat er vanuit Vlaanderen aan wordt gehecht, ook al vanuit onze geschiedenis, en dat vanuit Nederland. Wij hebben een taalstrijd moeten voeren, wat in Nederland niet het geval was.

Dan was er de commotie rond die Prijs der Nederlandse Letteren voor Astrid H. Roemer. Dan was er de aanstelling van mevrouw Van de Poel, die – en dat moeten we er ook bij zeggen – een Taalunie geërfd heeft die allerminst in goeden doen was. Nu blijkt dat het stof er zelfs nog niet gaan liggen is. Dan was er het onderzoek naar het welbevinden, waarin een derde van het personeel zegt dat het te maken heeft met ongewenst gedrag. Dan waren er de brandbrieven.

Er is heel veel commotie en het is goed en belangrijk dat u alles wat er al gebeurd is, opsomt, maar het stof is echt nog niet gaan liggen. De strubbelingen zijn blijkbaar nog niet opgelost, tenzij er in dat artikel in De Groene Amsterdammer overdreven wordt. U zegt dat die brandbrief geschreven is door een beperkt aantal mensen. Kunt u daar een cijfer opplakken? Zijn er dat twee van de dertig? Hoeveel zijn het er dan? Bovendien werd het feit dat de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN) dat ene miljoen extra kreeg voor de neerlandistiek in Nederland gezien als een soort van desavoueren van de Taalunie.

Het is heel goed dat dat signalenonderzoek in opdracht van het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap er komt. Ik hoor u graag zeggen dat u het belangrijk vindt dat alle personeelsleden daarin meegenomen worden. Die vraag is al formeel overgemaakt. Betekent dat ook dat wij mee gaan investeren? Wanneer wordt de oplevering van dat signalenonderzoek verwacht? Wat gaat ermee gebeuren?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Wat mij nog opviel, is de recente beslissing van de Noord-Nederlandse bewindslui om, op aangeven van Tweede Kamerlid Van der Molen van CDA, een aparte dotatie te geven van 1 miljoen euro aan de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, buiten de Taalunie om. Dat lijkt me toch de druppel die de emmer doet overlopen?

Mijn vraag is: hebt u het daarover gehad in het interministerieel overleg van december met collega Dijkgraaf, waar u het daarnet over had? Hoe evalueert u die beslissing? Hoe kijkt u daarnaar en hoe schat u de kansen van de Taalunie in?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik denk dat wij in Vlaanderen ondertussen al langer overtuigd zijn van het bestaansrecht van de Taalunie. Alles uit de recente gesprekken en het Visitatierapport wijst erop dat ook Nederland dat bestaansrecht niet meer in vraag stelt en beseft hoe belangrijk die gedeelde taal zowel in Vlaanderen als Nederland is: het Standaardnederlands, het lezen, het schrijven, het onderwijzen van de Nederlandse taal, het belang van die Nederlandse taal in het buitenland, dat moeten we niet meer in vraag stellen.

Het klopt natuurlijk dat dat visitatierapport al vele jaren wijst op interne strubbelingen in de Taalunie. Niet alleen interne strubbelingen, het visitatierapport – we hebben het ook al verschillende keren besproken in de Taalunie zelf – is duidelijk. We hebben vorige maand een Interparlementaire Commissie gehad over de Taalunie, we hebben het er daar ook over gehad. Ik denk dat de problemen nu effectief aangepakt worden. We moeten alle steun uitspreken voor de commotie die daar is ontstaan en heel kort op de bal spelen om de signalen die er nu zijn ook te capteren en om daar de nodige oplossingen voor te vinden. Maar wel degelijk met dit voor ogen: het visitatierapport is heel duidelijk en wij moeten een transformatie maken.

Aan de andere kant zijn er ook een aantal andere zaken in dat visitatierapport die we ook aangekaart hebben bij de Taalunie zelf, namelijk dat ook wij – die de parlementaire controle hebben – nauwer moeten worden betrokken. Zoiets ligt ook aan onszelf en ik heb een aantal voorstellen gedaan om nauwer betrokken te kunnen worden. Dat ging onder andere over transparantie in verslagen en in informatie die gedeeld wordt met parlementsleden. Of om een mogelijkheid om via een portaal vragen in te dienen, direct aan de Taalunie zelf en niet hier via elk ons parlement. We weten vaak ook niet wat er leeft in dat andere parlement, namelijk de Tweede Kamer. Via zulke schriftelijke vragen vervullen we onze controletaak, maar kunnen we ook een aantal uitdagingen aankaarten. Zo kun je van elkaar zien wat er leeft. Wat leeft in Nederland, leeft ook in Vlaanderen, dus laat ons daar dan

samen iets aan doen. Daar wil ik echt verder mijn steentje toe bijdragen, om ook de rol van de IPC zelf als parlementsleden te gaan vergroten.

Wat dan het verhaal van de IVN betreft: ook daar denk ik dat het collega Van de Wauwer was die tijdens de Taalunie zelf die vraag gesteld heeft. De Tweede Kamer die een miljoen euro voorziet voor de IVN, los van de afspraken die er zijn binnen de Taalunie en eigenlijk ook de zaken die binnen de Taalunie afgesproken zijn om richting de IVN te gaan doen. Het is natuurlijk de autonomie van het Nederlandse parlement om dat te doen, maar als ik eventjes naar die debatten in de Tweede Kamer kijk, zie ik dat de grote voorvechter daarvan nu ook wel een beetje ontgoocheld achterblijft, omdat die middelen nog niet zijn terechtgekomen waar ze moesten terechtkomen. Ik denk dat het debat in Nederland verdergaat, en dat wij het debat in de IPC verder moeten voeren.

Maar ik wil hier nogmaals de steun uitspreken om in elk geval als Taalunie verder het transitieproces tot een goed einde te kunnen brengen. Iedereen heeft daar een verantwoordelijkheid in: alle gremia, het comité van ministers, de ambtenaren, maar ook wij als parlementsleden.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik dank u voor de belangstelling voor de Taalunie. Ik vind het ook een heel belangrijk orgaan.

Mevrouw Segers, u zegt dat u niet dezelfde alertheid ziet bij de Nederlandse parlementsleden voor de Taalunie, maar ik kan dat niet zeggen op ministerieel niveau. Zowel de vorige als de twee huidige collega's zijn geëngageerd. Ik kan niet zeggen dat ze bijvoorbeeld niet weten wat het Groene Boekje is. Ik ervaar wel engagement. Bij de parlementsleden weet ik het niet, maar op ministerieel niveau is het zeker het geval.

Het stof is inderdaad nog niet gaan liggen. U hebt het ook gemerkt in mijn opsomming: er zijn op dit moment nog dingen lopende.

We hebben de inhoud van de brandbrieven wel doorgekregen, maar niet de brieven zelf. Ik wil ze wel opvragen en in de notulen laten opnemen. Ik weet niet exact over hoeveel mensen het gaat.

Het signaalonderzoek loopt nog tot eind april. Kort nadien zullen we de weerslag daarvan hebben.

Binnen de Taalunie was men op de hoogte van dat miljoen euro en men was er niet zo gelukkig mee. Natuurlijk is men wel gelukkig dat er een miljoen euro naar de neerlandistiek gaat.

Het stond in december niet op de agenda, maar ik zal het toevoegen aan de agenda van het volgend interministerieel overleg. Ik zal de vraag op de man af stellen: is er gebrek aan vertrouwen in de Taalunie om de internationale neerlandistiek te ondersteunen? Als dat zo is, moeten we dat aan de oppervlakte krijgen. Maar ik zal het laten agenderen op de volgende vergadering.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Wat dat miljoen euro betreft, ben ik blij dat we in Vlaanderen niet zo werken. Het is blijkbaar met een amendement tijdens de plenaire begrotingsbestemmingen door de minister zelf gevraagd. Het is door een kamerlid ter stemming gelegd en aangenomen. Ik kan me niet indenken hoe men op die manier begrotingen kan maken. *(Opmerkingen van minister-president Jambon)*

Dat is waar. *(Opmerkingen van minister-president Jambon. Gelach)*

De tussenkomst van mevrouw Coudyser was wel belangrijk. Vorige maand hebben we een hele dag samengezeten met de Nederlandse collega's en was het een belangrijke conclusie. Ook wij moeten in eigen boezem kijken en nagaan op welke manier we actiever kunnen worden betrokken. Ook in het artikel van De Groene Amsterdammer wordt aangegeven dat de functie van secretaris-generaal een heel eenzame functie is omdat er geen raad van bestuur is. Het is dus een eenzame functie. Misschien kunnen we vanuit de parlementen ... Mijn vraag is om zeker in uw gesprekken mee te nemen wat er kan worden bedacht in de structuur, opdat de secretaris-generaal minder eenzaam zou zijn in het uitoefenen van het ambt. Dat kan misschien al veel oplossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.